Soproni András

Szigetvilág

VISSZHANG - LX. évfolyam, 36. szám, 2016. szeptember 9.

A lap múlt heti számában Huszár Ágnes elmarasztalta a Gulágokban Elpusztultak Emlékének Megörökítésére Alapítvány nevében szereplő „gulágok” kifejezést *(A gulágok és egyebek, ÉS,* 2016/35. szept. 2.*),* mondván, a GULAG a Javítómunka-táborok Főigazgatóságának megnevezésére szolgáló mozaikszó, és mint ilyen, nincs többes száma. Őszintén szólva, magam is sokszor berzenkedtem e használat ellen, de jobban meggondolva a dolgot, van indokoltsága. (Mellesleg, az orosz nyelv is használja kiterjesztett értelemben, és általában kisbetűvel, pl. на гулаге, с гулага – a gulagon, a gulagról.) Itt ugyanis magyar szóval van dolgunk, amely „a Szovjetunióban létezett munkatáborokat” jelenti (gyakran beleértve a más főhatóság alá tartozó hadifogolytáborokat is), ennek a bonyolult és a magyarban nehezen használható kifejezésnek közismertté és közkeletűvé vált megkurtítása, és van benne egy árnyalatnyi abból a megvető, lenéző hangsúlyból is, amelyről éppen Szolzsenyicin ír a lágerlakók nyelvezetével kapcsolatban. Ha pedig már szóba került Szolzsenyicin és a témáról szóló nagy műve: Huszár Ágnes megemlíti, hogy van egy „hitvány kalózkiadása” és egy későbbi, „filológiailag pontos, kitűnő fordítása” is. Nos, ha így van, talán helyesebb lett volna nem az előbbi címét emlegetni (GULAG szigetcsoport), hanem az utóbbiét: A GULAG szigetvilág.

(A szerző fordító)